

ความปกติใหม่(New Normal) กับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทย New Normal with Guidelines of Educational Management in Thailand

รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี¹, คัมภีร์ภาพ คงสำรวย², อานันท์ กรมน้อย³,
เตือนใจ ผางคำ⁴

Radchaneeboon Neadpuckdee¹, Khamphiraphap Kongsumruay², Anan Krommoi³,
Tuenjai Phangkham⁴

Email : pimRadchaneee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทยหลังจากวิกฤติ โควิด 19 ในปี 2563 นี้ ใช้การประมวลความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ บทความวิชาการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงแนวโน้มการจัดการศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลง หลากๆ ภาคส่วนเริ่มพูดถึง “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ที่จะตามมา ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่เกิดการปรับตัว ความปกติใหม่และแนวโน้มการจัดการศึกษาในประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตและแนวทางป้องกันและแก้ไขเพื่อให้การจัดการศึกษาในประเทศไทยสามารถยืดหยุ่นและตั้งรับกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นซ้ำแต่การจัดการศึกษายังสามารถดำเนินไปได้ เมื่อเกิดสถานการณ์ขึ้นอีกครั้ง รวมถึงแนวทางการป้องกันที่อาจเกิดขึ้นใหม่ได้ในอนาคต

คำสำคัญ : 1. การศึกษาในประเทศไทย 2. ความปกติใหม่ 3. แนวทางการจัดการศึกษา 4. โควิด-19

---

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

^{1,2,3} Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand.

⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁴ Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.

*ได้รับบทความ: 19 สิงหาคม 2563; แก้ไขบทความ: 4 พฤศจิกายน 2563; ตอบรับการตีพิมพ์: 6 พฤศจิกายน 2563

Received: August 19, 2020; Revised: November 4, 2020; Accepted: November 6, 2020

ABSTRACT

This article aims to present the guidelines for educational management in Thailand after Covid-19 crisis in 2020. use processing knowledge from experts, articles and relevant researches to understand the trends of educational management in Thailand after the first wave of COVID-19 spreading began to dissolve. Many sectors began to talk about "New Normal". the semester is another part of the adaptation. New normalization and rapidly changing the trends in education in Thailand. Something will happen in the future and how to prevent and resolve for Thailand Education could be flexible and adaptable to situations that may repeated. But educational management can still be carried out when the situation arises again Including the ways to prevent that may arise in the future.

Keywords : 1. Thailand Education 2. New Normal 3. Guideline of Educational Management 4. Covid -19

1. บทนำ

ต้นปี พ.ศ. 2563 การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ได้รับการประกาศจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ให้เป็น ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) โรคโควิด-19 แพร่ระบาดไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้หน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทย ดำเนินการและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ลดผลกระทบของการระบาดที่มีต่อสังคม ซึ่งขยายวงกว้างตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศ สถานศึกษา เป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทอย่างมากในการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ปลอดภัย มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และแนวปฏิบัติเพื่อการดูแล สุขภาพอนามัย เพื่อคุ้มครองนักเรียนและนักศึกษา ตลอดจนเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนและครอบครัว ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อที่จะป้องกันการติดเชื้อในชุมชนได้ โดยบุคลากรทางการศึกษาและผู้ดูแลนักเรียนที่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองของนักเรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : ออนไลน์)

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ความเข้าใจเกี่ยวกับการระบาดของโรคและการป้องกันโรค เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในทุกช่วงอายุ เพราะเด็กและเยาวชนจะต้องพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง เพื่อป้องกันการระบาด เช่น การล้างมือและการสวมหน้ากากอนามัย

และการรักษาระยะห่างทางสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย โดยเฉพาะการมาเรียนในสถานศึกษา นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนควรเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากโรคระบาดและมาตรการควบคุมต่างๆ ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น โดยครอบคลุมเนื้อหาและประเด็นที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เช่น การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ความวิตกกังวลและความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือผลกระทบต่อคนในชุมชน ตลอดจนการมีทักษะในการรับรู้ข่าวสาร ดังนั้น ครูสามารถใช้โอกาสนี้ในการสอนให้นักเรียนเข้าใจถึงประเด็นและมิติต่างๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องโรคและการป้องกันโรค เพื่อช่วยให้นักเรียนลดความกลัวและวิตกกังวล เสริมความยืดหยุ่นในการรับมือกับสถานการณ์และผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขา บ่มเพาะความเห็นอกเห็นใจ พร้อมทั้งสร้างสรรค์ชุมชนที่มีความปลอดภัยและห่วงใยกันมากยิ่งขึ้น (ณิชา พิทยาพงศกร, 2563 : ออนไลน์)

เมื่อวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลงหลายๆ ภาคส่วนเริ่มพูดถึง “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ที่จะตามมา ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่เกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลกและในประเทศไทย โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ทำให้ทั้งภาคคนโยบาย โรงเรียน ครู และนักเรียนนักศึกษา ต้องหันมาใช้ในการเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน ชวนให้หลายคนคิดว่า เมื่อโควิด-19 ผ่านไป การเรียนรู้ทางไกลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้จะกลายเป็นความปกติใหม่ของการศึกษาไทย ทว่าความปกติใหม่นี้จะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เพราะอะไร หากมีใช่แล้ว ความปกติใหม่ของการศึกษาไทยจะเป็นอย่างไรแน่และใครจะเป็นผู้กำหนดหน้าตาของความปกติใหม่นี้

2. การอุบัติของโรคระบาดโควิด - 19 (Covid-19)

ปลายเดือนธันวาคม 2019 ทางการเงินแจ้งองค์การอนามัยโลกพบการแพร่ระบาดของไวรัสก่อโรคปอดบวมสายพันธุ์ใหม่ ศูนย์กลางการแพร่ระบาดอยู่ที่เมืองอู่ฮั่น (Wuhan) ในมณฑลหูเป่ย์ (Hubei Province) องค์การอนามัยโลกตั้งชื่อเชื้อโรคชนิดใหม่นี้ว่า 2019 Novel coronavirus (2019-nCoV) และอีกชื่อที่ถูกตั้งโดย Coronavirus Study Group (CSG) คือ SARS-CoV-2 เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2020 โรคที่เกิดจากเชื้อนี้เรียกสั้นๆ ว่าโควิด-19 (coronavirus Disease 19: COVID-19) เชื่อกันว่าเริ่มติดต่อแพร่ระบาดสู่มนุษย์ตั้งแต่กลางเดือนธันวาคม 2019 จากนั้นวันที่ 11 มีนาคม 2020 องค์การอนามัยโลกประกาศเกิดโรคระบาดโควิด-19 ทั่วโลกอย่างเป็นทางการ

การแพร่ระบาด

1. ในระยะแรก พุ่งความสนใจที่จีนกับประเทศใกล้เคียง เนื่องจากเป็นไวรัสใหม่ยังไม่มีชื่อทางการจึงเกิดคำว่าไวรัสอู่ฮั่น (Wuhan Virus) ไม่ถึงเดือนต่อมาประเทศอื่นเริ่มประกาศพบผู้ยืนยัน

ติดเชื้อ 3 ประเทศที่พบก่อนคือ ไทย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ในช่วงนี้ถูกมองว่าเป็นโรคระบาดระดับภูมิภาคเท่านั้น

2. การแพร่ระบาดเริ่มกระจายตัว เมื่อเข้ากลุ่มภาพพันธ์ อีกหลายประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง ยุโรปตะวันตก เริ่มเตือนการระบาดในประเทศของเขา

3. เริ่มระบาดหนักในสหรัฐและอีกหลายประเทศ ในเดือนมีนาคม นายกฯ แมร์เคิลกล่าวว่า ในที่สุดคนเยอรมัน 60-70 เปอร์เซ็นต์จะติดโรคโควิด-19 ปลายเดือนมีนาคม ประธานาธิบดีทรัมป์ขอให้คนอเมริกันเตรียมใจรับสถานการณ์ ทำเนียบขาวประเมินว่าจะมีผู้เสียชีวิต 100,000-240,000 ราย

4. สถานการณ์ล่าสุด บางประเทศดีขึ้น บางประเทศทรงตัว บางประเทศแย่ลง 5 เดือนหลังพบ โควิด-19 บางประเทศ เช่น จีน เกาหลีใต้ เวียดนาม ไทย ควบคุมสถานการณ์ได้ดี บางประเทศทรงตัว บางประเทศยังแย่ แม้ใช้มาตรการกักโรคแล้ว

บางประเทศกำลังระบาดหนัก เช่น รัสเซีย พบผู้ยืนยันติดเชื้อรายใหม่วันละเกินหมื่นคน บราซิลกลายเป็นประเทศที่ยอดติดเชื้อสะสมเป็นลำดับ 3 แซงหน้าทุกประเทศอย่างเหลือเชื่อ ภาพรวมระดับโลก ยอดผู้ยืนยันติดเชื้อทะลุ 5 ล้านคน ที่น่าเป็นห่วงคือในรอบ 24 ชั่วโมงมีผู้ติดเชื้อรายใหม่กว่า 1 แสนคน และจำนวน 2 ใน 3 มาจาก 4 ประเทศเท่านั้น จากการวิเคราะห์เป็นไปได้ว่า ก่อนสิ้นเดือนหน้า (มิถุนายน) ยอดผู้ยืนยันการติดเชื้อสะสมทั่วโลกอาจทะลุ 9-10 ล้านคน เพิ่มจากยอดสะสมปัจจุบันอีก 80-100 เปอร์เซ็นต์

ดังนั้น ในภาพรวมโควิด-19 ระบาดมากขึ้น ทั้งในบางประเทศที่ระบาดอยู่ก่อนแล้วกับประเทศที่เริ่มระบาดหนัก ควรจับตาทวีปอเมริกาใต้ แอฟริกาและอนุภูมิภาคอินเดีย จากความรู้ความเข้าใจในขณะนี้ โควิด-19 จะอยู่กับโลกอีกหลายปี เมืองที่ปลอดโรคแล้วอาจมีผู้ติดเชื้ออีก ดังนั้นคำว่าปลอดโรคปลอดเชื้อร้อยเปอร์เซ็นต์จึงไม่น่าจะมีจริง ในขณะที่จำต้องเปิดเมืองให้คนกลับไปทำงาน นักเรียนไปโรงเรียน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจทำงาน สังคมเดินหน้าต่อไปเพียง 5 เดือนที่โลกเผชิญโควิด-19 หลายส่วนของโลกกำลังถูก disrupt อีกหลายส่วนต้องปรับตัว การต่อสู้กับวิกฤตครั้งนี้เพิ่งจะเริ่มต้น ภาพรวมยังระบาดหนัก การป้องกันไม่ให้ตัวเองติดเชื้อยังเป็นวิธีที่ดีที่สุด (ไทยโพสต์, 2563 : ออนไลน์)

3. สถานการณ์ โรคระบาดโควิด -19 ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของประเทศไทย

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้หน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยดำเนินการและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ลดผลกระทบของการระบาดที่มีต่อสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านให้นักเรียน/นักศึกษา มาเรียนออนไลน์ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายในประเทศไทย เพราะเรายังมีนักเรียน/นักศึกษาจำนวนมากที่ยังเข้าไม่ถึงคอมพิวเตอร์ ในที่นี้หมายรวมถึง คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ และพกพา และแท็บเล็ต และอินเทอร์เน็ตสำหรับใช้เรียนออนไลน์ที่บ้าน ซึ่งมักจะมาจากครอบครัวที่

มีรายได้น้อย และเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนการเรียนในห้องเรียนมาเป็นแบบออนไลน์ ในขณะที่จะเป็นกลุ่มที่น่าจะได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการพัฒนาทุนมนุษย์ จากข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ปัญหาของครัวเรือนในประเทศไทยที่ใหญ่กว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน คือ การไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน หากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 21 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 49 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 38 ขณะที่ ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ 68 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 55 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 44 ในปี 2561 และการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ของครัวเรือนยิ่งยากมากขึ้นหากเป็นครัวเรือนที่มีฐานะยากจน จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2560 ในประเทศไทย ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยต่อปีน้อยกว่า 2 แสนบาทมีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 3 ของครัวเรือนทั้งหมด ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยต่อปี 2 แสนบาทขึ้นไปมีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตร้อยละ 19 ของครัวเรือนทั้งหมด และหากจำแนกตามภูมิภาคพบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์สูงถึงร้อยละ 42 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าในภาคอื่นๆ มากกว่าเท่าตัว กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์มีสัดส่วนร้อยละ 21 ในภาคกลาง ร้อยละ 19 ในภาคเหนือ ร้อยละ 17 ในภาคใต้ และร้อยละ 14 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ซึ่งการเปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนออนไลน์จะทำให้นักเรียน/นักศึกษาจำนวนมาก โดยเฉพาะที่มาจากครอบครัวที่ยากจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ดังนั้นรัฐบาลควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน/นักศึกษา ที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้เรียนออนไลน์จากที่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่มาจากครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ซึ่งได้รับผลกระทบหนักสุดและต้องได้รับความช่วยเหลือโดยด่วน ช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทยเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อครัวเรือนที่ยากจนมานานแล้ว วิกฤติการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งนี้ยิ่งตอกย้ำความสำคัญของการลดช่องว่างทางดิจิทัลให้มากขึ้น รัฐบาลจึงควรจะต้องจัดสรรเงินเพื่อช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษากลุ่มนี้ เพื่อให้สามารถเรียนออนไลน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้สถานการณ์ที่มีการคาดการณ์กันว่าสถานการณ์โควิด-19 จะยังคงอยู่กับเราไปอย่างน้อย 12-18 เดือน เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ทิ้งนักเรียน/นักศึกษาบางกลุ่มไว้ข้างหลังและสร้างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไปมากกว่านี้ (สาวรัจ รัตนคำฟู, 2563 : ออนไลน์)

นอกเหนือจากโจทย์การเข้าถึงเทคโนโลยีของนักเรียน/นักศึกษาในการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 แล้ว สถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายขนาดใหญ่ในการปรับตัวสู่การเรียนการสอนและการสอบออนไลน์ เพื่อให้การศึกษาของไทยมีผลสัมฤทธิ์ในการสร้างทักษะ แก่นักเรียน/นักศึกษาไม่ด้อยไปกว่าเดิม โดยเฉพาะในวิชาที่ต้องอาศัยการปฏิบัติมาก ภารกิจดังกล่าว

จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน และอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งในภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อให้ประเทศไทยสามารถผ่านพ้นวิกฤติครั้งนี้ไปได้ด้วยกัน

4. ความปกติใหม่ New Normal กับการจัดการศึกษาในประเทศไทย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลกเป็นเวลายาวนานกว่า 5 เดือน ได้ส่งผลให้ผู้คนได้เรียนรู้ว่า “Offline ดีกว่า” อาจไม่ใช่อีกแล้ว เพราะแต่ก่อนหลายคนคิดว่าการมาเจอกันดีกว่า และ Online กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น การประชุมล่าสุด มติของคณะรัฐมนตรีสนองนโยบายของ WTO ให้การประชุมผู้ถือหุ้น หรือการประชุมแบบลงมติทั้งหมดสามารถดำเนินการผ่านรูปแบบออนไลน์ได้หมดแล้ว แต่ในข้อดี ย่อมต้องมีข้อเสียในภาวะ Social Distancing เพราะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในสังคมหรือหน่วยงานเริ่มห่างกัน เพราะทุกคนยิ่งแคร้กัน ยิ่งใกล้ชิดกันน้อยลง ซึ่งอาจมีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในอนาคต

ขณะที่ “การเรียนออนไลน์ไม่ใช่แค่ทางเลือก แต่เป็นทางรอดของการศึกษาไทย” และได้กลายเป็น New Normal ของศึกษาไทยอย่างเต็มรูปแบบ เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องยอมรับความจริงว่า การศึกษาของเด็กในยุคโควิด-19 ต้องปรับตัวเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่หรือ New Normal เช่นเดียวกัน การจัดการความปลอดภัยทั้งเรื่องการใส่หน้ากาก ล้างมือ รักษาระยะห่าง เป็นเรื่องสำคัญ โรงเรียนจำเป็นต้องปรับรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ เด็กจะไปโรงเรียนในระยะเวลาที่สั้นลง อยู่บ้านมากขึ้น ขณะเดียวกันพ่อแม่ต้องทบทวนตัวเองและก้าวเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับลูกมากยิ่งขึ้น จากสถิติล่าสุดช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมา จากสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลให้หลายโรงเรียนต้องปิดการสอนชั่วคราว อย่างไรก็ตาม โรงเรียนต่าง ๆ กำลังกำหนดแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนต่อไปได้ โดยรูปแบบการเรียนการสอนหลังโควิด-19 จะมี 4 รูปแบบที่สอดคล้องกับ New Normal ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมรวมถึงความเหมาะสมกับขนาดของแต่ละโรงเรียน ได้แก่

1) การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% เหมาะกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรสำหรับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ และผู้ปกครองต่างมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และ อินเทอร์เน็ต โดยการเรียนการสอนจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนให้มีความน่าสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนแบบออนไลน์ที่ผ่านมามีหลายโรงเรียนนำร่องเปิดการเรียนแล้ว เพื่อให้ทันนักเรียน ผู้ปกครองและครูสามารถปรับตัว

2) การเรียนในห้องเรียน เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มาก และพื้นที่มากพอ ให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social distancing เพื่อรักษาระยะห่างและการดูแลสุขภาพอนามัยของ

นักเรียนได้อย่างเข้มข้นและเคร่งครัด ควบคู่กับการให้นักเรียนทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัยและหมั่นทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ทางโรงเรียนต้องหมั่นฆ่าเชื้อโรคทุกจุดในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิดซ้ำ

3) การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมาก และไม่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาก่อน โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อสลับวันให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน กลุ่มละ 2 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่ 3 วันที่เหลือให้นักเรียนเข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์จากที่บ้าน เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้ รวมทั้งสามารถดูแลสุขอนามัยของนักเรียนอย่างเข้มข้นและเพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผล แนะนำให้โรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือต้องทำงานร่วมกันมาจัดการเรียนในห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์

4) การเรียน Home School คาดว่าการเรียนการสอนในรูปแบบนี้จะมีเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากผู้ปกครองอาจจะมีกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บมลพิษมลภาวะและภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้านตอบโจทยรูปแบบการเรียนรู้ของลูกมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงการศึกษา ทั้งนี้ การเรียน Home School เหมาะกับกลุ่มเด็กมีความต้องการพิเศษและเด็กที่มีปัญหาโรคประจำตัวที่มีความเสี่ยงหากต้องออกไปเรียนที่โรงเรียน

โควิด-19 คือตัวแปรสำคัญ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้คนในทุกเพศทุกวัย และยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงการเรียนรู้ เนื่องจากในวิกฤตครั้งนี้ได้นำพาผู้คนเข้าถึงโลกออนไลน์มากขึ้น เกิดการเข้าถึงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรองรับการทำงานและการเรียนจากที่บ้าน ส่งผลให้องค์ความรู้ต่างถูกพัฒนาขึ้นไปอยู่บนระบบออนไลน์ เพื่อตอบโจทยพฤติกรรมของคน ส่งผลให้ผู้คนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ง่ายขึ้นในทุกที่ทุกเวลา แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือการพัฒนาการเรียนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพโดยการพัฒนาการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตแอคทีฟ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้สอนเสมือนหรือดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน

5. นโยบายการศึกษาของรัฐบาลจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 (COVID-19)

การระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปีที่แล้วจนถึงปัจจุบัน UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ไทยจึงมีโอกาสดทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดพร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป สิ่งแรกที่รัฐต้องตัดสินใจ คือ การเปิด-ปิดโรงเรียน แต่ผลของการปิดโรงเรียนอาจได้ไม่คุ้มเสียมาตรการเร่งด่วนที่รัฐบาลหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส คือ มาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi-lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลดช่องทางการแพร่เชื้อไวรัส อย่างไรก็ตามงานวิจัยศึกษาผลของการปิดโรงเรียนในประเทศจีน ฮองกง และสิงคโปร์ ประกอบกับบทเรียนในอดีตจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส SARs บ่งชี้ว่า การปิดโรงเรียนอย่างเดียวยังส่งผลน้อยมากต่อการลดจำนวนของผู้ติดเชื้อ เมื่อเทียบกับมาตรการอื่น นอกจากนี้ธนาคารโลกยังแสดงความเห็นห่วงต่อสถานการณ์ปิดโรงเรียนว่า จะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานเพิ่มเติม ที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นคือการวางแผนแนวทางเปิดโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ไปโรงเรียนอีกครั้ง โดยให้สอดคล้องกับความรุนแรงของสถานการณ์ ควบคู่กับการใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมอย่างเคร่งครัดในโรงเรียน

หากต้องปิดโรงเรียน เรียนทางไกลแก้ปัญหาได้ แต่รัฐควรดูแลเด็กยากจนเป็นพิเศษ ช่วงการระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 หลายประเทศใช้วิธีการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courseware (MOOC) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ เพื่อให้เด็กเรียนต่อที่บ้านได้ขณะปิดโรงเรียน แต่การใช้วิธีดังกล่าวทำให้เด็กบางกลุ่มโดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเสียเปรียบ เพราะไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่บ้าน นอกจากนี้ ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเด็กจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ การเรียนที่บ้านจึงเป็นการผลักภาระให้ผู้ปกครอง อาจทำให้เหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นหากผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดที่ไม่มีใครพร้อมเสียโอกาส รัฐบาลของหลายประเทศได้จัดหาอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าว เช่น รัฐบาลฮองกงให้โรงเรียนสำรวจความพร้อมนักเรียน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนยืมเรียน รัฐนิวยอร์กเตรียม iPad พร้อมอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนยืมกว่า 3 แสนเครื่อง และรัฐแคลิฟอร์เนียร่วมมือกับบริษัท Google จัดหา Chrome books และ Mobile Hotspot ให้นักเรียน รวมทั้งออกคู่มือให้ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือเด็กในการใช้อุปกรณ์

ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) บ่งชี้ว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีนักเรียนกว่า 8 หมื่นคน อยู่ในพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง ดังนั้น รัฐบาลต้องสำรวจความพร้อมของครัวเรือนเด็ก และมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็กที่มีสภาพความขาดแคลนแตกต่างกัน

จากบทเรียนข้างต้น รัฐบาลไทยควรมีมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรุนแรงของการระบาดของโรค มีความยืดหยุ่นในแต่ละพื้นที่ และใช้มาตรการด้านอื่นควบคู่ในกรณีเปิดโรงเรียน นอกจากนี้ ควรเร่งสำรวจความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็ก เพื่อเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวเด็กที่แตกต่างกัน โดยดำเนินการ 6 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 กำหนดมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้อง และยืดหยุ่นตามความรุนแรงของการระบาดของไวรัส โควิด-19 โดยวางแผนทางให้ พื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่อย่างต่อเนื่องในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ต้องปิดโรงเรียนและให้เด็กเรียนทางไกลที่บ้านจนสถานการณ์ลดความรุนแรงลงจนสามารถกลับมาเปิดโรงเรียนได้

ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย หรือไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง 2 สัปดาห์ ให้พิจารณาเปิดโรงเรียนได้ภายใต้ข้อจำกัดความพร้อมของห้องเรียนและความพร้อมในการเรียนทางไกลของเด็ก ทั้งนี้ควรกำหนดให้แนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียนยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในกรณีที่สถานการณ์ระบาดรุนแรงขึ้น และสถานการณ์ผ่อนคลายนลง

ประการที่ 2 ปรับปรุงห้องเรียนให้เป็น “ห้องเรียนปลอดภัย ห่างไกล โควิด-19” โดยกำหนดแนวทางให้โรงเรียนทุกแห่งสำรวจความพร้อมของห้องเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านระบาดวิทยากำหนดลักษณะของห้องเรียนที่เหมาะสม เช่น จัดระยะห่างระหว่างนักเรียนอย่างน้อย 1 เมตร และมีอากาศหมุนเวียนอย่างน้อย 10 เท่าของปริมาณอากาศในห้องเรียน เป็นต้น เพื่อให้โรงเรียนทุกแห่งประเมินความพร้อมด้านกายภาพของตน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรสื่อสารอย่างชัดเจน โดยกำหนดแนวทางที่อิงกับแบบแปลนอาคารเรียนมาตรฐาน หรือในกรณีที่โรงเรียนไม่ได้ใช้แบบแปลนมาตรฐาน ควรแจ้งให้โรงเรียนทราบถึงมาตรฐานของการระบายอากาศอย่างชัดเจน

ประการที่ 3 สำรวจความพร้อมการเรียนทางไกลของเด็ก เพื่อประเมินความเสี่ยง กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียน ควรประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนนักเรียนมาบูรณาการร่วมกันเพื่อจัดกลุ่มตามระดับความเสี่ยงในการ

เข้าถึงการเรียนทางไกล โดยแบ่งเด็กเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความพร้อม ได้แก่ เด็กมีอุปกรณ์ดิจิทัลพร้อมอินเทอร์เน็ตที่บ้าน กลุ่มที่มีความเสี่ยง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน แต่เข้าถึงไฟฟ้าได้ และกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และไม่มีไฟฟ้าใช้ ทั้งนี้ ควรใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความพร้อมของผู้ปกครองด้วย เช่น เป็นเด็กอยู่กับพ่อแม่หรือไม่ เพื่อวางแผนให้การสนับสนุนเพิ่มเติมแก่ครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่พร้อมสนับสนุนบุตรหลานในกรณีที่ต้องเรียนที่บ้าน

ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย และพื้นที่ที่ไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง 2 สัปดาห์ในเขตพื้นที่โรงเรียนควรเปิดการเรียนการสอนตามปกติ หากมีห้องเรียนพร้อมรองรับนักเรียนทุกคน โดยยังสามารถรักษาระยะห่างได้ ส่วนโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนตามมาตรฐานรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยได้ ควรใช้วิธีการสอนในโรงเรียนตามปกติผสมกับการสอนทางไกล เช่น โรงเรียนประถมศึกษาหรือขยายโอกาส ให้นักเรียนอนุบาลหรือในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 ถึง ป.3) มาเรียนที่โรงเรียนตามปกติ แต่ให้นักเรียนระดับ ป.4 ขึ้นไปเรียนที่บ้าน ส่วนโรงเรียนมัธยม ครูอาจประเมินนักเรียนตามผลการเรียน (เช่น คะแนนสอบ หรือพฤติกรรม เป็นต้น) แล้วให้เด็กที่จำเป็นต้องดูแลใกล้ชิดมาเรียนตามปกติ นอกจากนั้นให้เรียนที่บ้าน เป็นต้น

ประการที่ 4 จัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่เด็กที่มีความเสี่ยงที่จะเสียโอกาสจากการเรียนทางไกล ในกรณีโรงเรียนต้องปิดเพราะพื้นที่มีการระบาดรุนแรง หรือโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแก่เด็กทุกคนได้ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดเตรียมอุปกรณ์รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนแก่เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเสี่ยงสูง เช่น จัดเตรียมแท็บเล็ต (Tablet) พร้อมเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ให้ยืมเรียน แก่เด็กที่ขาดแคลนอุปกรณ์ที่บ้าน แต่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนออนไลน์ได้ และจัดเตรียม “สื่อแห้ง” ในรูปชุดสื่อการเรียนรู้ (Learning Packages) สำหรับเด็กที่บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ เป็นต้น

ประการที่ 5 ใช้มาตรการทางสาธารณสุข และมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ในโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอน ในกรณีที่โรงเรียนสามารถจัดการสอนได้ หรือใช้การเรียนแบบผสม ควรบังคับใช้มาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดตาม “แนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (Covid-19)” ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับองค์กร UNICEF อย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ให้นักเรียน ครู หรือเจ้าหน้าที่ที่เจ็บป่วยมาโรงเรียน กำหนดให้มีการล้างมือด้วยสบู่เป็นประจำ และรณรงค์ส่งเสริมให้สวมใส่หน้ากากอนามัย เป็นต้น

ประการที่ 6 สื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียน รวมทั้งให้คู่มือสนับสนุนเด็กสำหรับการเรียนทางไกล โดยให้ผู้ปกครองทราบว่ารัฐบาลมีแนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียน อย่างไร เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้ นอกจากนี้

กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองสำหรับสนับสนุนบุตรหลานในกรณีเรียนที่บ้าน เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อเรียนออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้นหรือคู่มือการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างเป็นต้น

การเปิด-ปิดโรงเรียนเป็นเพียงมาตรการหนึ่งเพื่อตอบโจทย์ “การศึกษาต้องปรับตัวอย่างไรในช่วงสถานการณ์ โควิด-19” เพื่อให้เด็กกลับมาเรียนตามปกติให้ได้เร็วที่สุดเท่าที่ทำได้ แต่จะอย่างไรให้เด็กสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่อาจต้องเรียนที่บ้านช่วงหนึ่ง แล้วสลับกลับมาเรียนตามปกติภายหลังสถานการณ์ระบอบลดความรุนแรงลง รวมทั้งระบบการศึกษาทั้งระบบจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอน (พงศัทศ วนิชานันท์, 2563 : ออนไลน์)

6. สรุป

จากที่กล่าวถึงความปกติใหม่ (New Normal) กับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีหรือไม่มีโควิด-19 ก็ต้องร่วมออกแบบความปกติใหม่ที่การศึกษาไทยต้องการ (Desirable New Normal) แม้ไม่มีโควิด-19 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ เช่น สภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำอันเนื่องมาจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและผลกระทบจากนานาประเทศทั่วโลก ด้านสังคม เช่น โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง ภาวะ Social Distancing และการใช้ชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) ด้านเทคโนโลยี เช่น Disruptive Technology ที่ทำให้ทักษะที่เป็นที่ต้องการเปลี่ยนไป และด้านการเมือง การปกครอง เช่น การดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น โควิด-19 เป็นทั้ง “ตัวเร่งปฏิกิริยา” ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่รอทำอยู่เกิดขึ้นเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้าง และเป็น “ตัวหน่วงปฏิกิริยา” ให้แผนการบางอย่างชะลอออกไป เช่น การนำร่องทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในปีการศึกษา 2563

การเร่งปฏิกิริยาและการหน่วงปฏิกิริยาของโควิด-19 ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วนต้องปรับตัวด้วยความจำเป็น เช่นเดียวกับแรงดึงและแรงผลักของปัจจัยขับเคลื่อนต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาไทยมาโดยตลอด หากขาดการออกแบบเชิงรุกและการตั้งรับปรับตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการศึกษา ก็เป็นไปได้สูงมากกว่าอนาคตของการศึกษาไทยจะเคลื่อนคล้อยไปตามแรงเหล่านี้จนไม่สามารถควบคุมทิศทางไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

ด้วยเหตุนี้ เชื่อว่า การจินตนาการถึง “ความปกติใหม่” ที่กำลังจะมาถึง ไม่ควรถูกตีกรอบไว้ด้วยสถานการณ์ความจำเป็นจากโควิด-19 และปัจจัยอื่นๆ ที่ควบคุมไม่ได้เท่านั้น แต่ควรเป็นการจินตนาการถึง “ความปกติใหม่ที่เป็นที่ต้องการ” (Desirable New Normal) จากการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ผู้ปกครอง และที่สำคัญที่สุด คือตัวนักเรียนเอง ที่จะต้องตั้งรับและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับตัวในการใช้ชีวิตแบบ ความปกติใหม่ (New Normal) หากสถานการณ์โควิด 19 กลับมาอีกครั้ง

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **คู่มือครูสำหรับการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคโควิด- 19**. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.unicef.org/thailand>
- ณิชา พิทยาพงศกร. (2563). **New Normal ของการศึกษาไทยคืออะไร เมื่อการเรียนทางไกลไม่ใช่คำตอบ**. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education>
- ไทยโพสต์. (2563). **5 เดือนหลังเผชิญโควิด-19 วิกฤติเพิ่งเริ่มต้น**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/66726>
- พงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2563). **การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563. จาก <https://tdri.or.th>
- เสาวรัจ รัตนคำฟู. (2563). **วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities>
- Marketeer. (2563). **Globish เผย 4 รูปแบบการเรียนรับ New Normal เพื่อการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2563. จาก <https://marketeeronline.co/archives/167674>